

" Waterkwaliteit en visbestand in de Zwarte Beek anno 2023 "

1. Inleiding

De Zwarte Beek is een zijrivier van de Demer in de provincie Limburg.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Zwarte Beek is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden dergelijke klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2021. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor de Zwarte Beek zowel in 2015 als in 2021 "matig".

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "ontoereikend", maar evolueerde in 2021 naar "matig".

b) Toekomstperspectieven

b1) De Zwarte Beek is in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 administratief ingedeeld als Vlaams Waterlichaam VL11_117.

In het afstroomgebied van de Zwarte Beek zijn nog een aantal relevante rioleringsprojecten gepland. Uitvoering van deze projecten, evenals reductie van emissies vanuit de landbouw, zal de fysisch-chemische (en bijgevolg ook de biologische) kwaliteit de volgende jaren stapsgewijze verder verbeteren.

b2) De Zwarte Beek is in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 aangeduid met de prioritering klasse 2 (speerpuntgebied). Dit betekent dat de goede ecologische toestand verwacht wordt tegen 2027, mits uitvoering van de acties opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan.

Meer informatie is terug te vinden in de waterlichaamfiche via <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2018

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft in 2018 tijdens een afvissing (gemeente Halen) de volgende 6 vissoorten gevangen : biermpje, blauwbandgrondel, kopvoorn, paling, riviergrondel en tiendoornige stekelbaars (zie Tabel).

Er werd tevens Chinese wolhandkrab en gevlekte Amerikaanse rivierkreeft gevangen.

b) Afvissing in 2019

In 2019 werd een meetpunt in de gemeente Beringen bemonsterd.

Tabel 47 geeft de situering weer van de staalnameplaatsen bemonsterd in 2019.

Tabel 50 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten.

Tabel 51 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N =aantal).

Tabel 52 geeft een overzicht weer van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

Op de Zwarte Beek in Beringen ving men 12 vissoorten namelijk biermpje, blankvoorn, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, gibel, kopvoorn, rietvoorn, riviergrondel, serpeling, snoek, tiendoornige stekelbaars en vetje.

Riviergrondel was de meest gevangen soort (45 %) gevolgd door blauwbandgrondel (28 %). De EQR scoorde met zijn 0,65 een 'goede kwaliteit'.

c) Afvissing in 2021

In 2021 werd een afvissing gedaan in Beringen op de staalnameplaats SA natuurreserveaat.

Er werden 6 vissoorten gevangen namelijk Amerikaanse hondsvij, beekprik, biermpje, blankvoorn, blauwbandgrondel en riviergrondel (zie : laatste Tabel).

In het huidige Vlaams vismeetnet heeft men vijf locaties op de Zwarte Beek. Deze locaties liggen in Beringen net voor het militair domein, een tweede aan het melkpad, een derde aan de varkenswekerij, een vierde stroomafwaarts van de Gestelse molen en dan nog één in Halen, te Bakel aan de brug. De laatste bemonsteringen dateren dus van 2019 en 2021.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, maart 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2022-2023 , vraag nr. 381 van 24 januari 2023 } .

a) TABEL Afvissing in 2018

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	bermpje	14.00	21.80
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	blauwbandgrondel	14.00	19.30
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	Chinese wolhandkrab	1.00	21.40
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft	1.00	9.80
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	kopvoorn	2.00	253.50
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	paling	1.00	57.40
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	riviergrondel	33.00	135.50
ZWARTEBEEK	203279/186549	Bakel, SO brug	Halen	Limburg	Demerbekken	2018	tiendoornige stekelbaars	1.00	0.50

b) TABELLEN Afvissing in 2019

Tabel 47: Situering van de staalnameplaatsen bemonsterd in 2019.

Nummer	X	Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
60185100	223686	179094	KAATSBEEK	Diepenbeek	Kempenstraat
60532200	215860	191244	MANGELBEEK	Heusden-Zolder	Sluisband
61130150	222891	168743	MOMBEEK	Kortesseem	Gors-Opleeuw, vistrappen
61220150	218172	170242	HERK	Wellen	Wellen, molen
61220275	212055	179003	KLEINE HERK	Hasselt	Stevoort
62030100	201051	158512	DORMAALBEEK	Landen	voor Walsbets
62130250	200658	168001	KLEINE GETE	Zoutleeuw	-
64123050	187854	171091	VELPE	Tienen	Baan Aarschot - Tienen
66130300	197454	184880	BEGIJNEBEEK	Diest	stroomafwaarts Kloosterberg
66325450	207770	191310	ZWARTEBEEK	Beringen	stroomafwaarts Gestelse molen
66440200	200556	184493	ZWARTWATER	Halen	baan Zelk-Zelem

Tabel 50: Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten.

Nummer	Waterloop	Vangstjaar	Amerikaanse hondsvis	baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	donderpad	driedoornige stelbaars	giebel	karper	kopvoorn	paling	rietvoorn	riviergrondel	serpeling	snoek	tiendoornige stelbaars	vetje	zonnebaars	Totaal
60185100	KAATSBEEK	2019 2013		*	*			*		*				*	*	*			*			7 5
60532200	MANGELBEEK	2019 2013	*		*									*		*			*	*		4 3
61130150	MOMBEEK	2019 2013						*		*									*			2 1
61220150	HERK	2019 2013		*	*		*	*		*	*			*	*	*			*		*	10 5
61220275	KLEINE HERK	2019 2013			*		*	*		*	*		*	*	*	*						7 7
62030100	DORMAALBEEK	2019 2013							*	*						*						3 2
62130250	KLEINE GETE	2019 2013		*	*					*			*	*	*	*						6 6
64123050	VELPE	2019 2013			*	*		*		*				*		*					*	6 4
66130300	BEGIJNEBEEK	2019 2013			*			*		*	*					*			*			5 4
66325450	ZWARTEBEEK	2019			*		*	*		*	*		*	*	*	*	*	*	*	*		12
66440200	ZWARTWATER	2019 2013		*		*	*				*	*				*		*	*			6 5

Tabel 51: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N =aantal).

Nummer		baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	donderpad	driedoornige stekelbaars	giebel	kopvoorn	paling	rietvoorn	riviergrondel	serpeling	snoek	tiendoornige stekelbaars	vetje	zonnebaars	Totaal
60185100	g/100m	14,3	343,9			0,2		31,9			22,2	0,7	36,7						449,9
	elektrisch N/100m	1	102			1		26			1	1	4						136
60532200	g/100m		89,4								199,5		20,9			1,5			311,3
	elektrisch N/100m		13								1		1			1			16
61130150	g/100m					1,5		102,1											103,6
	elektrisch N/100m					1		179											180
61220150	g/100m	602	1037,7		1491,9	5,6		20,3	291,6		1874,8	51,6	4800,8					39,8	10216,1
	elektrisch N/100m	28	257		47	1		12	3		18	1	411					1	779
61220275	g/100m		63,33		130,28	23,19		26,25	219,72	155,42			124,86						743,05
	elektrisch N/100m		40,28		43,06	47,22		43,06	154,17	1,39			76,39						405,57
62030100	g/100m						594,2	168					53,6						815,8
	elektrisch N/100m						70	177					2						249
62130250	g/100m	70,3	19,2					2			1509,1	35,8	287,2						1923,6
	elektrisch N/100m	3	7					1			15	1	19						46
64123050	g/100m		6,2	15,		26,6		17,2					328,6					4,8	399,1
	elektrisch N/100m		4	28		92		8					75					6	213
66130300	g/100m		70,2			10,4		7,3					310,4			1,3			399,6
	elektrisch N/100m		13			6		6					31			2			58
66325450	g/100m		104,1		102,7	532,2		35,1	130,6	958,6		474	1990,4	32,5	399,4	6,3	3,3		4769,2
	elektrisch N/100m		47		9	224		50	11	45		25	368	6	1	8	9		803
66440200	g/100m	140,7		0,8	77,6								1,2		56,5	0,4			277,2
	elektrisch N/100m	3		2	2								2		1	1			11

Tabel 52: Overzicht van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

Nummer	Waterloop	Waterlichaam	Jaar	EQR	Appreciatie
60185100	KAATSBEEK	L107_846	2013 2019	0,37 0,50	ontoereikend matig
60532200	MANGELBEEK	L111_1081	2013 2019	0,48 0,55	matig matig
61130150	MOMBEEK	L107_812	2013 2019	0,20 0,20	slecht slecht
61220150	HERK	VL05_108	2013 2019	0,33 0,63	ontoereikend goed
61220275	KLEINE HERK	VL05_108	2013 2019	0,63 0,45	goed matig
62030100	DORMAALBEEK	L107_432	2013 2019	0,23 0,26	ontoereikend ontoereikend
62130250	KLEINE GETE	VL11_109	2013 2019	0,53 0,53	matig matig
64123050	VELPE	L111_436	2013 2019	0,55 0,48	matig matig
66130300	BEGIJNEBEEK	VL11_96	2013 2019	0,46 0,54	matig matig
66325450	ZWARTEBEEK	VL11_117	2019	0,65	goed
66440200	ZWARTWATER	VL05_118	2013 2019	0,35 0,48	ontoereikend matig

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	bermpje	47.00	104.10
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	blankvoorn	9.00	102.70
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	blauwbandgrondel	224.00	531.60
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	driedoornige stekelbaars	50.00	35.10
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	giebel	11.00	130.60
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	kopvoorn	45.00	958.60
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	rietvoorn	25.00	474.00
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	riviergrondel	368.00	1990.00
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	serpeling	6.00	32.50
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	snoek	1.00	399.40
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	tiendoornige stekelbaars	8.00	6.30
ZWARTEBEEK	207770/191310	SA Gestelse molen	Beringen	Limburg	Demerbekken	2019	vetje	9.00	3.30

c) TABEL Afvissing in 2021

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Zwarte Beek	214329/197596	SA natuurreservaat	Beringen	Limburg	Demerbekken	2021	Amerikaanse hondsvij	4.00	5.00
Zwarte Beek	214329/197596	SA natuurreservaat	Beringen	Limburg	Demerbekken	2021	beekprik	49.00	91.10
Zwarte Beek	214329/197596	SA natuurreservaat	Beringen	Limburg	Demerbekken	2021	bermpje	168.00	629.20
Zwarte Beek	214329/197596	SA natuurreservaat	Beringen	Limburg	Demerbekken	2021	blankvoorn	1.00	34.80
Zwarte Beek	214329/197596	SA natuurreservaat	Beringen	Limburg	Demerbekken	2021	blauwbandgrondel	18.00	12.40
Zwarte Beek	214329/197596	SA natuurreservaat	Beringen	Limburg	Demerbekken	2021	riviergrondel	73.00	488.70